

Wychodzi we wtorek, czwartek i sobotę. Co sobotę dołączony jest arkusz Rozmaitości, pisma ku pożytkowi i zabawie. Prenumerata Gazety z Dodatkiem i Rozmaitościami na kwartał: dla odbierających w samym Lwowie 4 zr. 40 kr., na pocztamcie lwowskiem 5 zr. 12 kr., na wszelkich innych pocztamtach 5 zlr. 36 kr. m. konw. Prenumerata półroczna wynosi dwa razy tyle co kwartalna.

G A Z E T A L W O W S K A.

Dodatek do Gazety Lwowskiej obejmuje doniesienia urzędowe i prywatne. Za umieszczenie w Dodatku płaci się od wiersza w półkolumnie (drugim garbont) za pierwszy raz 3 kr., a za każdy następujący raz tylko po 1 1/2 kr. mon. konw. Za większe listy płaci się wedle tego ile na zwyczajny druk obrachowane miejsca zajmą. Redakcyja Gazety Lwowskiej przyjmuje tylko frankowane listy.

Wtorek

N^{ro} 32.

15. marca 1842.

Przegląd artykułów.

Wiadomości zagraniczne: Stany Zjednoczone Ameryki pół.: Bitwa między flotyllą z Montevideo a z Buenos-Ayres.

Portugallija: Przyjęcie Costa Cabrala u dworu.

Hiszpanija: Interpelacyja p. Marliani względem spora o etykietę. — Bezzasadna wiadomość o zamachu na Królowę.

Anglija: Obrady parlamentowe. — Przyjęcie rezolucyj Sir R. Peela o cie zbożowém.

Francyja: Interpelacyja p. Mauguin o traktancie względem przetrzasania okrętów. — Pomyślne wiadomości z Algieru.

Belgija: Proces przeciw spiskowym.

Państwo Papięskie: List pasterski.

Księstwo Modeńskie.

Niemcy.

Szwecyja i Norwegija.

Kraków.

Indyje Wschodnie.

Chiny: Pogłoska o nowém zwycięztwie Anglików.

Wiadomości handlowe i przemysłowe: Lwów. — O spotrzebowaniu kawy, herbaty, cukru.

W „Dzienniku Urzędowym“ naszej dzisiejszej „Gazety“ umieszczone jest po raz trzeci (w obudwu językach): Obwieszczenie Wydziału Stanowego Królestw Galicyi i Lodomeryi: którym tenże Wydział, stanowiący tymczasową Dyrekcyję Instytutu Kredytowego, Galicyjskiego wzywa właścicieli dóbr tabularnych, którzy z tegoż Instytutu na dobra swoje pożyczkę w Listach zastawnych zaciągnąć sobie życzą, aby z podaniami swojemi do Wydziału Stanowego zgłosili się chcieli.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Stany Zjednoczone Ameryki północnej.

Nowo jorskie pisma dochodzące po dzień 9go lutego donoszą: Henry Clay, naczelnik wi-

gów, chce wystąpić z kongresu. — Odrzucono wniosek, który wykluczenie z izby reprezentantów szanownego John Quincy Adams zamierzał, a który dla tego przedłożono, ponieważ tenże był prezydent Stanów Zjednoczonych wniósł podanie z państwa Massachusetts o rozwiązanie unii, gdyby niewoli nie zniesiono. (Obacz Gazety nr. 27.)

Kapitan okrętu, przybyłego w przeciagu 34 dni z Montevideo do Nowego-Jorku donosił, że między flotyllą z Montevideo a Buenos-Ayres zasła d. 12go grudnia bitwa na morzu. Huk dział trwający blisko dwie godziny, słyszano aż w Montevideo. Nie wiedziano dokładnie o wypadku tej bitwy, jednakże już było wiadomo, że bandera z Montevideo odniosła zwycięstwo.

Portugallija.

Lizbona d. 21. lutego. (*Morning-Herald.*) Wojsko z Oporto, którego czaty przednie dotarły już Leiryi, niemał 90 angielskich mil na północnej stronie Lizbony leżącej, stosownie do rozkazu Królowej d. 14. w odwrót ruszyło; Costa Cabral zaś i reszta członków junty udali się do Lizbony, gdzie dnia 19. przybyli. Poczém Cabral z resztą członkami junty udał się do pałacu, gdzie ich z wielką uprzejmością Król przyjął. Słychać, że Królowa nie tak życzliwie ich przyjęła; wynika to, jak się zdaje, z przykrego stanowiska Jęj Król. Mości, która sądzi, że człowiekowi tak dzielnego charakteru jak Cabral nie odmówić nie można, a z drugiej strony nie chce sobie narazić wielu znakomitych mężów partyi chartystowskiej, którzy w osobie Cabrala upatrują tylko człowieka dumnego. Jakoż Menzinhos d'Albuquerque i Jorge Loureiro już oświadczyli, że zamysłają wystąpić z ministeryjum, skoro Cabral jaką posadę otrzyma. Z tém wszystkiém są tu tego zdania, że nim tydzień upłynie, Cabral zajmie dawno pożądaną, zyskową i wielki wpływ mającą posadę.

w ministerjum spraw wewnętrznych, i że pp. Monzinho i Loureiro, którzy zawsze wierni swym zasadom konstytucyi z roku 1838 nie zaprzysięgli, swoją szczerością nie nie wskórają.

Hiszpanija.

Madryt dnia 22go lutego. Na dzisiejszym posiedzeniu senatu rozpoczęto w dziennym porządku zapowiedziane przez p. Marliani interpelacje względem sporu o etykietę. Mowca odezwał się w te słowa: Żądam przedłożenia wszystkich korespondencyj, między rządem hiszpańskim a p. Salvandy. Spodziewam się, że nie sprzeciwią się memu żądaniu, gdyż wszystkie układy w tej mierze można już za ukończone uważać. Mowa p. Guizota w izbie deputowanych nie zostawia pod tym względem żadnej wątpliwości. Jeżeli minister obcego mocarstwa oświadcza wyraźnie, że nie może przystać na żądania rządu, z którym zostaje w układach, rząd, którego propozycje w ten sposób odrzucono, nie powinien obawiać się skompromitowania, gdy swoje o tej kwestyi zdanie wynurzy.

Prezydent rady odrzekł na to: Ja utrzymuję, że żądanie p. Marliani nie jest na czasie. Zarzucano nam, żeśmy się przeciw ciału dyplomatycznemu wyraźniej oświadczyli, niż przeciw Kortezom. Odpowiadam na to, że okólnik, o którym p. Marliani wspomina, tylko to zawiera, co senatowi i izbie deputowanych już przedłożono. Nie słuszna więc, utrzymywać, że rząd należnych Kortezom względów uchybił.

P. Marliani chciał jeszcze raz głos zabrać, ale prezydent uczynił go uważnym, że podług porządku r. & miał do tego prawa. Po-czém zamknięto posiedzenie.

Gdy Królowa Izabela z siostrą swoją Infantką Ludwiką Fernandą, przejeżdżając się dnia 20. lutego jak zwykle po południu, Retiro mijają, w niejakim oddaleniu od królewskiego powozu padł strzał przez myśliwego, który przypadkiem w pobliżu się znajdował. Królowa przeleciała się cokolwiek tym niespodzianym hukiem, co jak na jej wiek i płeć, zwłaszcza że jest nieco słabowitej budowy ciała, jest rzeczą bardzo naturalną. Lecz po wyjaśnieniu całego tego wypadku wkrótce znowu opłoneła z przestrawu, i jak zwykle odbywała dalej przejazdkę, niewchodząc bynajmniej w dalszy wywód tej rzeczy. Natychmiast rozeszła się pogłoska, że uknowano zamach na życie Królowej, która słysząc miała, jak całkiem w pobliżu jej kula

gwizdnęła. A że tegoż samego dnia po południu wezwano pana Arguellesa z kongresu do pałacu, więc poczytano to za potwierdzenie tej wiadomości. Jednakże sam dziennik *Correo Nacional* przyznaje, że wiadomość ta jest całkiem bezzasadną.

Wielka Brytania i Irlandyja.

Obrady parlamentu. Izba wyższa. Posiedzenie na dniu 28go lutego. Lord Campbell, były jeneralny prokurator za poprzedniego ministerjum wniósł tego wieczora trzy bile, celem reformy organizacyi izby wyższej i wydziału sprawiedliwości tajnej rady w przypadkach, gdy te obie władze jako sądy apelacyjne działają, jako też celem reformy sądowego postępowania przy trybunale sprawiedliwości. Lord Lyndhurst oświadczył się przeciw tym reformom, mieniąc je niepotrzebnymi, zaś byli lordowie kanclerze lord Cottenham i Brougham pochwalali je. Bliższe rozprawy nad temi wnioskami nastąpią przy drugim odczytaniu.

Izba niższa. Posiedzenie na dniu 28go lutego: Dziś nareszcie zamieniła się izba w wydział nad projektem Sir R. Peela względem zbożowej skali cłowej, dla naradzenia się nad szczegółami tego projektu i dla głosowania nad niemi. Po odrzuceniu kilku poprawek, które już opezycyja, już członkowie stronnictwa ministeryjalnego wnieśli, przyjęto wszystkie punkta wniosku Sir R. Peela. Między innymi oświadczyło się kilku deputowanych z Irlandyi, mianowicie pp. O'Brien Redington i M. O'Connell przeciw cłu od owsa, sądzili bowiem, że dowiodą, iż ta opłata cła dla produkeyi owsa w Irlandyi jest bardzo szkodliwą. Po wyjaśnieniu jednak tych punktów przez Sir R. Peela i p. Gladstone przyjęto je 256 głosami przeciw 53. Lord Sandon z partyi Torysów, deputowany z Liverpoolu wniósł na podwyższenie cła od zagranicznej mąki na korzyść młynów krajowych; ale poprawkę jego odrzucono bez głosowania. Również upadła poprawka p. O'Brien, aby zboże z angielskich kolonij każdego czasu za opłatą 1 szyl. wprowadzać wolno było. Za wnioskiem było tylko 38 głosów, a przeciw 135. Gdy prezydent wydziału po dokładnej naradzie nad wszystkimi punktami ministeryjalnego wniosku, chciał je przedłożyć izbie do potwierdzenia, powstali pp. Barclay, pułkownik Sibthorp i Sir Valentine Blacke; pierwszy czynił zarzuty przeciw sposobowi, w jaki ustanawiano ceny w przecięciu; drugi wnosił, ażeby zaraz cło przy dostawie, nie zaś wte-

dy, kiedy zboże jest pod kluczem królewskim, pobierano; trzeci nakoniec zaproponował, ażeby przywóz zboża uprzednio na rok cały bez wszelkiej opłaty był dozwolony. Wszyscy trzej jednak dali się nakłonić do cofnięcia wniosków swoich na tak długo, dopóki się nie rozpoczną rozprawy nad bilem, który na fundamencie ministeryjalnej uchwały ma być ułożonym. Poczém przyjęto łte rezolucyje, i uchwalono zarazem, aby na przyszły wieczór o takowych rezolucyjach sprawozdanie wygotowano.

Poczém wydział izby naradzał się nad bilem, na mocy którego między osobami anglikańskiego a prezbteryjańskiego kościoła zawarte i przez kapłanów prezbteryjańskich w Irlandyi pobłogostawione małżeństwa mają być za ważne uznane.

— dnia 1. marca. Dziś zajmowała się izba przez dłuższy czas wnioskiem pana D u c o m b e, który żądał złożenia komisji, któraby zdała sprawę o karność więźniów, i oraz wyrzekła, ażebyliby zniesienie kar cielesnych było stosowne. Sir James Graham, minister spraw wewnątrznych, sprzeciwiał się złożeniu komisji i upatrywał w jawności, której raporty dozorców więźniowych podlegają, dostateczny środek przeciw nadużyciom w administracyi więzień, którą zresztą wnioskodawca jaskrawemi odmalował farbami. Gdy się po dłuższej rozprawie także lord John Russell, mąż wielce zasłużony około spraw dotyczących się więzień, owemu złożeniu komisji sprzeciwiał, cofnął p. D u c o m b e swój wniosek.

Sir C. Napier zapytał tego wieczora pierwszego ministra względem Syrii. »Spodziewam się« rzekł komodor »że szanowny baronet nie weźmie mi tego za złe, iż mu sprawami syryjskimi tak bardzo się naprzykrzam, mam bowiem dla nieszczęśliwego narodu tego kraju tak szczerę współczucie, że nie mogę przenieść na siebie, abym raz już uczynionego zapytania nie powtórzył, to jest: ażeby szanowny baronet otrzymał wiadomość o złożeniu Emira Beschira z posady, o jego przybyciu do Konstantynopola i o mianowaniu w jego miejsce dwóch tureckich baszów. Rząd turecki obszedł się z mieszkańcami Syrii jak najokrutniej i jak najhaniebniej. (Przy tych słowach wezwano mowcę do porządku.)

W izbie niższej jeszcze jedną poprawkę do zbożowej skali cłowej Sir R. Peela, wniosł pan Reddington. Chciał, aby w jednym punkcie tej skali o małą ilość cło niżono, ale poprawka ta 256 głosami przeciw 53 została odrzuconą.

London dnia 2. marca. Królowa Jęjmość i księżę Albert przybyli onegdaj do Portsmouthu. Czyniono tamże świetne przygotowania do ich przyjęcia. Urzędy municypalne z Portsmouth i Portsea wręczą dostojnym małżonkom adresy powinszowania, i oba te miasta mają być rzesisto oświetlone. Księżę Wellington i pierwszy lord admiralicyi hrabia Haddington przybyli także do Portsmouth.

W dzienniku *Courier* czytamy: »Wiadomości z Hiszpanii w tém się zgadzają, że kraj ten nową wojną domową jest zagrożony. Wygnani z kraju krystynistowscy i karlistowscy oficerowie i ajeńci zajmują się bardzo czynnie wzdłuż granicy francuzkiej przygotowaniem do powstania. Rodil, komandor hiszpański w prowincyjach biskajskich, kazał swemu wojsku podstąpić ku granicy, aby być na pogotowiu, skoro się okaże pierwszy rozruch, którego się d. 7. marca w Madrycie spodziewano.

Słychać, że Sir H. Pottinger w Emoy, a admirał Parker w Hong-Kong zimę przepędzić zamysłają.

Podług dziennika *Morning-Herald* wojsko angielskie ma tamże na przyszłość o 5000 ludzi być wzmocnione.

Z Stanów Zjednoczonych dochodzą nas doniesienia o przyjęciu, jakiego tamże Charles Dickens doznaje. Każde miasto, przez które przejeżdża, chce go uraczyć; ze wszech stron cisną się deputacyje z prośbą, aby raczył przejechać przez ich wsie i miasta i przyjąć oznaki gościńności, które mu publicznie składają. Słowem, od tryumfalnego wjazdu Lafayetta, Stany Zjednoczone nie były większym przejęte uniesieniem.

Tunel pod Tamizą już tak daleko doprowadzono, że jeszcze tylko kręcone wschody dla wnijscia i kolej dla powozów do zrobienia pozostają, któreto roboty już na licytacyję puszczono. Zwornik sklepienia na stronie Midlesex założono podczas zwidzenia Tunelu przez Jęjmość Króla Pruskiego, a na drugi lub trzeci tydzień miesiąca kwietnia zamysłają za opłatą pewnej jeszcze nieoznaczonej kwoty, otworzyć przejście dla osób pieszo idących. Ilość osób, które się codziennie przez tunel przeprawiać będą, obliczono na 9000; jestto trzecia część tych, którzy teraz codziennie między Wopping i Rotherhithe przez Tamizę w łodziach się przeprawiają.

Zmarły księżę Cleveland zostawił swemu najstarszemu synowi 80,000 funt. szterl. rocznego dochodu, swemu drugiemu synowi

zapis na 560,000 funt. szterl., trzeciemu na 440,000 funt. szterl., a wnukowi na 200,000 funt. szterlingów. Wdowa odziedziczyła dobra w Jorkshire i dom w Londynie. Wartość sreber i klejnotów wynosi milion funtów szterlingów.

Francyja.

z Paryż dnia 28. lutego. Izba deputowanych nie okazywała na dzisiejszém posiedzeniu wielkiego udziału mimo wniesioną przez p. Mauguin interpelację o traktacie względem przetrząsania okrętów. P. Mauguin skierowawszy do ministra spraw zagranicznych swoje zapytanie w tej mierze, nie tań, że wzbronienie ratyfikacji traktatu jest w dyplomacyi rzeczą ważną, mniemał przeto, że w obecnych nieporozumień byłoby najstosowniej, aby ministrowie albo rozwiązali izbę, albo się podali do dymisji. Również powątpiewał bardzo, ażeby teraz jeszcze można uzyskać jakakolwiek modyfikację. Minister spraw zagranicznych p. Guizot odpowiedział na to, że rząd wydał posłowi swemu w Londynie rozkaz nieratyfikowania traktatu, aby się także i na przyszłość nie zobowiązywać. Dał mu jednak pełnomocnictwo wchodzenia w układy celem uzyskania modyfikacji, a mocarstwa miały przyzwolić, aby przystąpienie Francji do traktatu na nieoznaczony czas zostawiono. Ten oto jest pojedynczy skład rzeczy, i obecnie nie masz nie więcej o niej powiedzieć. Zdanie to podzielał także p. Beryer; tylko p. July nie był zadowolonym, oświadczył bowiem, że rząd nie powinien pod żadnymi warunkami przystać na ratyfikację tego traktatu, na mocy którego można by pod najlichszym pozorem okręt przytrzymać a ładunek skonfiskować. Dodał nakoniec, że gdyby w ciągu posiedzeń teraźniejszych, ratyfikacja nastąpić miała, postanowił wnieść przeciw ministeryjum akt oskarżenia. P. Glais-Bizoin chciał wszczać mowę o sprawach hiszpańskich, ale minister spraw zagranicznych nie chciał wejść bliżej w tę sprawę z tychże samych powodów, które przy rozprawach nad adresem przytoczył; zbijał tylko pogłoskę o podróży Cabrery do Paryża, czyniąc przy tém tę uwagę, że w tej wieści ten tylko szczegół jest prawdziwym, iż Cabrera chciał przybyć do Paryża, ale mu nie dano pozwolenia.

Biura izby deputowanych mianowały po krótkich rozprawach komisję, która się rozbieraniem wniosku do ustawy o funduszach na tajne wydatki zająć ma. Członkami tej komisji są: pp. Vatry, Fulchiron, Debelleyme, Fould, Lherbetto, Raguet-Lepine,

Berville, Moreau i Jars. PP. Lherbetto i Berville należą do opozycyi.

P. Guizot miał na dniu 1. marca przez całe przedpołudnie konferencyję z kilkoma członkami ciała dyplomatycznego, poczem w wieczór aż do godziny 10tej bawił w Tuileryjach.

Według dziennika *Siècle* ma ministeryjum mieć zamiar, przedłożenie nowej ustawy o cukrze aż do następującego posiedzenia odłożyć.

Według dziennika *Temps* miał minister marynarki wydać rozkazy, aby udzielanie majtkom urlopów zawieszono i wszelkie zapasy do wielkich portów wojskowych odesłano. Tenże dziennik donosi, że minister wojny wezwał komisję, mającą zająć się roztrząsaniem wniosku do ustawy pod względem zaciągu 80,000 ludzi na r. 1842, aby pracę swoje przyspieszyła.

Wszystkiemi pracami izby deputowanych zajmują się obecnie tylko biura. Trudno, aby komisya budżetu swe sprawozdanie przedłożyła przed trzema tygodniami, a komisya kolei żelaznych potrzebować będzie jeszcze dłuższego czasu dla rozpoznania planu ministra robot publicznych. Plan ten, jakieśmy już donieśli, będzie znacznie rozszerzony, i pomnożone będą kierunki kolei żelaznych w całym kraju dla zjednania sobie niezawodnej większości w izbie. Komisya rozpoznaje wszystko jak najdokładniej, wchodzi w najdrobniejsze szczegóły techniczne, rozbięra plany i obliczenia, rozprawia nad zaproponowanemi linijami, i dla tego obawiamy się bardzo, aby ten rozbiór dla prawodawców niezbyt rozszerzony, w końcu dla całego projektu szkodliwym nie był, i nie utworzył trudności, których rozwiązanie do inżynierów a nie do deputowanych należy. Jestto zresztą sprawa, która się publiczność bardzo zajmuje. Ważność jej jest powszechnie uznana, a jeneracyja teraźniejsza życzy sobie prawie z instynktu, aby koleje żelazne jak najspieszniej wprowadzono.

— dnia 3. marca. Towarzystwo związane w celu zniesienia niewoli chciało onegdaj w tutejszym ratuszu odbyć uroczyste posiedzenie pod przewodnictwem księcia Broglie; ministeryjum wydało przeciw temu zakaz.

Temps utrzymuje, że nie zakazano tego zgromadzenia, tylko, że minister spraw wewnętrznych prezydenta tego towarzystwa pisemnie upraszał o odłożenie tego meetingu, gdyż pod obecnymi okolicznościami mogłyby ztąd wyniknąć wypadki, którychby towarzystwo samo nie pochwalało. Minister spraw wewnętrznych miał się dowiedzieć, że przeciwnicy emancy-

pacy niewolników, zebrali około 300 ludzi, którzy podczas zgromadzenia w ratuszu mają rozpocząć rozruchy. *Temps* jest tego zdania, że to nie powinnyby przestraszać ministeryjum, gdyż podobne pobudki do wzniesienia rozruchów, są wbrew przeciwne duchowi ludności paryskiej.

Rząd ogłosił następującą telegraficzną depeszę: Jeneralny gubernator Algieru do prezydenta rady. Tlemzen d. 16. lutego. Liczne plemię Beni-Amer, które wojsko z 3000 jeźdźców wystawić może, właśnieco peddało się. Można powiedzieć bez przesady, że całą zachodnią część Oranu już podbito, wyjawszy kilka nielicznych plemion, mieszkających od Lellal aż po granicę marokańską, gdzie Abd-el-Kader w 200 lub 300 jeźdźców przebywa. Ostatki swoich skarbów rozrzuca, dla zaciągnięcia kilku awanturników do swego wojska.

Belgija.

Bruxela dnia 28. lutego. Rozprawy nad procesem przeciw osobom, mającym udział w spisku roku zeszłego rozpoczęły się dziś przed sądem asyzów. Natłok był niezmierny. Przywołanych świadków było 196, między nimi 70 świadków niewinniających. Przed przysięgłymi złożono wszystkie te rzeczy, które mają stanowić dowód przeciw obżałowanym; między innymi przedmiotami jest 4 dział, 23 strzelb, 17 szabli, 3 karabiny, ładownice it. d. Tych ośmiu obżałowanych ma dziewięciu adwokatów, pomiędzy którymi jest kilku najbieglejszych obrońców. Adwokat jeneralny odczytał zaskarzenie przeciw wszystkim obżałowanym. Gdy po odczytaniu zaskarzenia pani van der Smissen, jedna z obżałowanych, zostająca w cierpiącym stanie, była mocno wzruszoną, odłożył prezydent dalszy ciąg tych rozpraw na dzień następujący.

— dnia 2. marca. Wniesione przed sąd asyzów zaskarzenie przeciw spiskowym roku zeszłego zawiera następujące punkta: że wszyscy obżałowani mieli udział w spisku, przeciw bezpieczeństwu państwa uknowanym, że jenerał hrabia van der Meeren na zakupienie broni dawał pieniądze, że pan Crehen tém się kupnem zajmował, że były jenerał van der Smissen, i wice-intendent wojskowy Parys są współwinnymi, i że inni obżałowani starali się drugich do tego spisku wciągnąć.

Państwo Papiézkic.

List pastérski Jego Świątobliwości Papiéżza Grzegorza XVI. z powodu nieporozumień

w sprawach kościelnych między stolicą apostolską a rządem hiszpańskim, wręczono na dniu 24. lutego w Rzymie ciało dyplomatycznemu, i poprzybijano na podwojach kościoła Piotra ś. i na innych publicznych miejscach. Wyjmujemy tu kilka ustępów z tego obszernego dokumentu: Chcąc wzmagające się z powodu zawichrzeń religijnych w Hiszpanii złe skutki, o ile jest w Naszych siłach, złagodzić, i pragnąc najgoręcej Naszym najukochańszym prawowiernym, wyciągającym do Nas błagające dłonie, przynieść pomoc i ulgę, postanowiliśmy idąc torem Naszych poprzedników, wezwać całe Chrześcijaństwo do modłów, i w sercach wszystkich prawowiernych chrześcijan obudzić współczucie nad niedolą tego uciesnionego ludu. — Wszystkich zaiste serca dotknięte są zarówno smutkiem i boleścią z powodu wielkiego niebezpieczeństwa, które wierze świętej i religii zagraża; słusna więc, aby wszyscy porówno niesli pomoc i ratunek. Ponawiając przeto i potwierdzając niniejszym listem pastérskim Nasze skargi i zażalenia, nie uznajemy żadnych czynności rządu hiszpańskiego przeciw prawu i świętości Naszego kościoła i Naszej apostolskiej stolicy, odrzucamy ustawę, którą rząd hiszpański niedawno przedłożył, i oświadczamy, że taż ustawa bez mocy prawnej pozostać ma. Przech miłość, która Nas łączy z Panem nad Pany, przez wiarę, która Nas w jedno ciało spaja, upominamy jak najusilniej wszystkich Naszych wielebnych braci na całym okręgu chrześcijańskiej ziemi, jako to: patryjarchów, prymasów, arcybiskupów i biskupów, którzy z Naszą apostolską stolicą miłością i jednością są połączeni, aby łązy swoje z Naszemi zmieszali i starali się wszystkimi siłami gniew boży odwrócić, miłosierdzia dla nieszczęśliwego hiszpańskiego narodu od Boga wyblagać, i poruczone ich pastérskiej opiece duchowieństwo i lud z całą gorliwością do modłów za pomyślność Naszego zamiaru zagrzewać. Aby zaś prawowierni chrześcijanie każdej godności, stopnia i stanu zasyfali przed tron Najwyższego swoje modły i błaganie z gorętszą miłością i pod opiekunictwem skrzydłem łaski Bożej; postanawiamy szczerze udzielać darów nieprzebranęj dobroci nieba. Udzielamy przeto w formie jubileuszu zupełnego odpustu, którego ci wszyscy prawowierni w Chrystusie dostąpić mogą, którzy po uroczystém przyjęciu sakramentu pokuty i komunii świętej, trzy razy przynajmniej będą na solenném nabożeństwie, które się odbędzie według rozporządzenia miejscowych biskupów, i którzy w kościołach, przez tychże biskupów wyznaczonych, z skrucą i nabożeństwem przez

trzy razy w przeciągu czterech dni odmówią pacierze za pomyślność Naszych zamiarów.

Obecnie zwraca tu uwagę bogaty bramin, który w ubiorze wschodnim salony naszych dyplomatów odwiedza. Wczoraj miał zaszczyt być przedstawionym Jego Świątobliwości na posłuchaniu, w którym kardynał Mezzofanti jako tłumacz był obecny.

Modena.

Dziennik *Messagere Modenese* zawiera z Modeny pod dniem 26. lutego, co następuje: Z najżywszą radością możemy naszym czytelnikom donieść wiadomość, która, skoro się z początku jeszcze z niepewnością rozeszła, tak w sercach mieszkańców tej stolicy, jako też w całym Księstwie najprzyjemniejszą sprawiła wrażeń. Zaślubienie Jego Królewiczowskiej Mości Arcyksięcia Franciszka Ferdynanda Geminianusa, naszego dziedzica państwa z Jęj Król. Mością Księżniczką Adelgundą Augustą Karoliną, córką J. R. Mości Króla Bawarskiego, już postanowiono. Przyjemne to zdarzenie, sprawiające wielką radość Jego Król. Mości, najmiłościwшему Monarsze, i rokujące najpiękniejszą nadzieję rozkrzewienia dostojnej familii austryjacko-esteńskiej, obudza powszechną radość w wiernej przywiązanej ludności, która młodemu księciu, jako nadzici państwa, składa najserdeczniejsze życzenia szczęścia z powodu mającego nastąpić zaślubienia Jego, z dostojną Księżniczką, ozdoba królewsko-bawarskiego domu. Do wiadomości tego szczęśliwego związku dołączamy to uwiadomienie, że Jego Exc. radca państwa i rzeczywisty szambelan Jego Król. Mości panującego Księcia, hrabia Giuseppe Forni, mianowany najwyższym ochmistrem Jego Król. Mości dziedzicznego Księcia z zaszczytnym poselstwem starania się o rękę nadmienionej Królowej, już do Mnichowa odjechał.

Niemcy.

Z Mnichowa tamtejsza »polityczna Gazeta« pod dniem 4. marca donosi: »Przybyły tu onegdaj nadzwyczajny poseł Księcia Modenckiego hrabia Forni, doręczył wczoraj o godzinie dwunastej w południe swój list zawierzytelniący, przyczém zwyczajny obrzęd przyjmowania się odbył. Jego Królewiczowska Mość Księżę Modeny razem z dostojnym dziedzicem państwa i wielką świtą jest tu na dzień 14. b. m. spodziewany.

Szwecyja i Norwegija.

Chrystyjanija dnia 25. lutego. Na sejmie (*stortingu*) uchwalono większością 27 gło-

sów: po pierwsze, ażeby przyzwolono na sumę aż do 300 talarów (*species*) celem wydawania gazety sejmowej; powtóre, aby upełnomocniono prezydenta do zawierania stosownej ugody z nakładcą, godnym zaufania.

Kraków.

Dnia 8. b. m. i r. o godzinie 2. min. 7. po południu, dało się uczuć w Obserwatorium astronomicznym Krakowskim lekkie trzęsienie ziemi od 2 do 3 sekund trwające.

Indyje Wschodnie.

Dziennik *Bengal-Herald* donosi pod dniem 8. stycznia: Los wojsk naszych w Rabulu już prawie z pewnością rozstrzygnięty, żadna ludzka siła nie zdoła nas wydzwignąć z tego smutnego położenia, chyba tylko szczególnie zarządzenie Opatrzności. Według wiadomości, które po dzień 8. grudnia z tego miasta nadeszły, stan rzeczy tamże jeszcze się bardziej pogorszył. Wojsku nie stało żywności, a z każdym dniem był zuchwalszym nieprzyjacielem; otoczył ciasno warowny szanćami obóz w Seka-Sung, i miał wezwać angielskiego posta do poddania się, do wydania Szacha Szundszy Afganom i do opuszczenia kraju. Oby nieba naszym biędnym ziomkom w tak krytycznym położeniu dopomogły!

Chiny.

Makao d. 1. grudnia. O wojsku na wyprawę chińską przeznaczonym, które w północnych stronach przebywa, nie masz tu żadnych nowszych pewnych wiadomości; krąży tylko pogłoska, że zajęło miasto Hang-czau-fu.

W Kantonie przebywa ciągle czterech do pięciu angielskich kupców. Anglicy, równie jak kupcy neutralnych narodów, wolny mają handel, a jeżeli nie korzystają z tej wolności, sami sobie winni. Podobno, nie zawierają tym razem Chińczykom z obawy, ażeby nie zerwano zawartego w Kantonie zawieszenia broni.

W pekińskiej gazecie umieszczono pod d. 19. lutego następujące uchwały dotyczące się Kischina: »Wola cesarza jest wam wiadoma. Rozkazuję, ażeby Kischina wydano wielkiej radzie złożonej z krewnych cesarskich, która po naradzeniu się z zgromadzeniem karnym i po wykazaniu jego zbrodni z wyznań świadków, dokładne o tém ma przestać sprawozdanie. Wykonajcie!«

»Wola cesarza jest wam wiadoma: Rozkazuję, ażeby Kischina złożonego z posady ministra kraju, na mocy wyroku wydanego przez wielką radę, złożoną z krewnych cesarskich, aż do

jesieni w więzieniu trzymano, a potem go, stosownie do tegoż wyroku, ścięto. Wykonajcie!

WIADOMOSCI HANDLOWE I PRZEMYSLOWE.

(Nieurzędowe.)

(2) *Lwów dnia 13. marca.* Od czasu ostatniego doniesienia naszego, cena wódki jeszcze niżej spadła; zasoby tego artykułu tak u producentów, jakoteż po składach spekulantów, wcale znacznymi nazwać można, tak, iż nadzieja o nastąpić mającém podwyższeniu ceny coraz bardziej znika; a przecież ziemniaki tegoroczne zaledwo średni plon wydały; ale temu bynajmniej dziwić się nie trzeba, albowiem postępy gorzelnictwa w nowszym czasie rozwiązały to trudne zadanie, aby z najmniejszej ilości materiału mączastego, jak największą ilość alkoholu wyciągnąć, a zatem cena wódki moiciej teraz zawisła od urodzaju ziemniaków niż kiedy. Jakoż z czasem spekulanci przy zawarciu interesów nie będą mieli na uwadze tego co się dzieje w polu, lecz raczej nowe wynalazki przemysłowe za skazówkę służć im będą; nowy bowiem sposób zacierania, lub sztuczne urządzenie mechaniczne do zniżenia ceny bardziej się przyczynić mogą, niż w dawnym czasie obfity urodzaj ziemniaków, z których tak jak teraz, wszystkich prawie części cukrowych wydobywać nie umiano. Przeciwnie dzieje się ze zbożem: średnich lub złych urodzajów nikt poprawić nie może, spekulacja tym artykułem ma więc pewniejszy punkt oparcia się, nawet wtedy, gdy nie ma handlu zagranicznego. Temi dniami sprzedano znaczną partję wódki szumowej po 43 kr., okowitę zaś po 19 kr. m. k. garniec. Pszenicę dla Gdańska kupować zaprzestano, za to znajduje ona odbyty do Węgier, i do niektórych miasteczek kraju naszego ku Zachodowi położonych. — Za korzec najpiękniejszej pszenicy dostać można po 4 zr., pośledniejszej po 3 zr. 12 kr., żyta 2 zr. 21 kr. do 2 zr. 30 kr., jęczmienia 2 zr. 30 kr. do 2 zr. 36 kr., hreczki 1 zr. 42 kr. do 1 zr. 48 kr. m. k.

O spotrzebowaniu kawy, herbaty i cukru w Europie, a w szczególności w Monarchii Austryjackiej i w Galicyi.

(Allg. Wiener Polytech. Journ. nro. 24. 26 i 27)

KAWA, której teraz wiele wydają Indyje Południowe, ludyje Zachodnie, Brazylja, Arabija i t. d., wprowadzona została do Europy w początku wieku 15go, a od tego czasu potrzebowanie jej ciągle wzrastało. I tak, w r. 1750 spo-

trzebowano jej w Europie do 66 milionów funtów, w r. 1811 do 113 milionów funtów, a w r. 1832 do 222 milionów funtów. W ostatnich latach potrzebowanie jej coroczne w **Europie** wynosi w przecięciu przeszło 250,000,000 funtów; tak, iż przy ludności Europy 220,000,000 wynoszącej, przypada w przecięciu na jedną osobę rocznie 1 funt i 5 łótów.

W Monarchii Austryjackiej spotrzebowano w r. 1820 do 4,600,000 funtów kawy, a w r. 1838 liczba ta wzrosła do 10,500,000 funtów; czyli w przecięciu przypada w tym ostatnim roku (na ludność przeszło 36,000,000) w przecięciu na jedną osobę rocznie do 9 łótów.

W porównaniu z innymi krajami europejskimi, potrzebowanie kawy w Austrii jest bardzo skąpe: w Anglii spotrzebuja jej rocznie do 24,000,000 funtów (1 funt w przecięciu rocznie na osobę), a we Francji do 45,000,000 funtów (1 funt i 10 łótów w przecięciu rocznie na osobę). Z 10,500,000 funtów kawy w r. 1838 do Monarchii Austryjackiej wprowadzonych, spotrzebowano najwięcej w Austrii Dolnej (przeszło 2,800,000 funtów), potem w Węgrzech (przeszło 1,400,000 funtów), w Czechach (przeszło 1,200,000 funtów) i w Państwie Lombardzkim (przeszło 1,100,000). Następnie idzie Państwo Weneckie, Tyrol z Voralbergiem, Illyryja, Austryja Górna, Morawija z Szlązkiem, Styryja i **Galicyja**, w której to ostatniej tylko 260,000 funtów kawy rocznie jest zużytej, czyli w przecięciu na jedną osobę rocznie 1 $\frac{1}{2}$ łóta. Najmniej kawy spotrzebowala Ziemia Siedmiogrodzka.

Najwięcej kawy wchodzi do Monarchii Austryjackiej przez Tryjest (przeszło 7,000,000 funtów); także przez inne miasta nadbrzeżne, Saxoniję i Włochy właściwe dostaje się więcej kawy do Austrii, niżeli z innych pogranicznych krajów. Przez Szwajcaryję, Polskę, Iraków i granicę rossyjską mało co wchodzi kawy.

* * *

HERBATY wywożą z Chin corocznie (w przecięciu) do 80 milionów funtów. Roczne jej potrzebowanie w **Europie** liczą teraz na 50,000,000 funtów angielskich, czyli w przecięciu na jedną osobę rocznie przeszło 7 łótów. W krajach stałego lądu wychodzi najwięcej herbaty w Rosyi (do 8,000,000 funtów rocznie) i w Holandyi (przeszło 2,000,000 funtów rocznie).

Do Monarchii Austryjackiej wprowadzono w r. 1830 przeszło 15,000 funtów, a w r. 1837 przeszło 22,000 funtów. Roczne potrzebowanie **Monarchii Austryjackiej** można teraz liczyć na 18,000 funtów; a zatem w przecięciu na jedną osobę wypada rocznie nie więcej jak

$\frac{1}{160}$ część łota. Najwięcej herbaty potrzebuje Austria Dolna i **Galicja**; ta ostatnia corocznie przeszło 5000 funtów, czyli w przecięciu na jedną osobę rocznie $\frac{1}{30}$ część łota. Najmniej herbaty potrzebuje Ziemia Siedmiogrodzka i Stryja.

Najwięcej herbaty wchodzi do Monarchii Austriackiej przez Saxonję (przeszło 10,000 funtów rocznie), potem przez Brody (przeszło 4000 funtów), przez Niemcy Południowe (przeszło 3000 funtów i przez Tryjest (przeszło 2000 funtów).

* * *

CUKIER jest w Państwach Austriackich jednym z najważniejszych artykułów handlu przywozowego i konsumcyi krajowej. **Europa** potrzebuje teraz rocznie (w przecięciu) do 10,000,000 cetnarów cukru, czyli w przecięciu na jedną osobę rocznie $4\frac{1}{2}$ funtów.

Najwięcej cukru dostarcza Ameryka, a mianowicie:

Kolonije angielskie rocznie do	4,200,000	cetnar.
» francuzkie » »	1,860,000	»
» hiszpańskie » »	3,500,000	»
» holenderskie » »	1,240,000	»
» duńskie » »	3,170,000	»

Jak bardzo powiększyło się potrzebowanie cukru w Państwach Austriackich, dowodzi to, iż co rok więcej go przez granicę wchodzi, i tak:

Cukru rafinowanego wprowadzono:
w r. 1832: 20,670 t, a w r. 1835: 31,430 t.

Cukru kandys wprowadzono:
w r. 1832: 175,550 t, a w r. 1837: 593,673 t.

Nieporównanie znaczniejszym jest przywóz mączki cukrowej do Państw Austriackich i tak:

w r. 1832 wprowadzono jej 39,687,767 t
a w r. 1837 44,530,898 t.

Od r. 1820 wprowadzanie cukru rafinowanego zmniejsza się corocznie, a mączki cukrowej powiększa. W ogóle możemy w tej mierze o Monarchii Austriackiej powiedzieć iż:

1) Potrzebowanie cukru powiększyło się znacznie od r. 1820;

2) potrzebowanie mączki cukrowej powiększało się od r. 1820 do r. 1830 corocznie od 6 do 8 milionów funtów. Dopiero od roku 1831 zaczęło się w kilku następnych latach znowu zmniejszać, co podobno najwięcej zapasom z lat przeszłych przypisać można;

3) Coraz większe wprowadzanie mączki cukrowej, jest dowodem powstawania coraz więcej rafineryj w Państwach Austriackich.

Według podań urzędowych wprowadzono do **Monarchii Austriackiej** w r. 1835

przeszło 430,000 cetnarów cukru; przypada więc w przecięciu na jedną osobę rocznie, przeszło 1 funt i 12 łótów cukru kolonijalnego.

W Anglii wychodzi (w przecięciu) rocznie na jedną osobę przeszło 17 funtów i 3 łoty, a we Francji przeszło $6\frac{1}{2}$ funtów. *)

Wspomnioną dopióro liczbę konsumcyi rocznej cukru w Austrii, podwyższyły jeszcze wypadło z tego względu, że krajowe fabryki dostarczają także pewną ilość cukru z buraków, atoli ilość ta jest zawsze bardzo nieznaczna w porównaniu z cukrem kolonijalnym.

Z wykazów urzędowych z r. 1837 pokazują się, iż w tymże roku wprowadzono cukru najwięcej do Austrii Dolnej (do 15,000,000 funtów); potem do Iliryi (do 8,000,000 funtów); do Państwa Lombardzkiego (przeszło 7,000,000 funtów); do Państwa Weneckiego (przeszło 4,800,000 funtów) i do Tyrolu (przeszło 2,200,000 funtów). Do Czech weszło w tym roku 1,232,650 funtów, a do Galicyi, 240,000 funtów; a więc w **Galicji** w przecięciu rocznie nie wypada na osobę jak 9 łótów cukru kolonijalnego.

W r. 1837 wprowadzono do Monarchii Austriackiej najwięcej cukru przez Tryjest (przeszło 23,000,000 funtów), potem przez Włochy właściwe (do 8,000,000 funtów), przez inne nadbrzeżne miasta (do 6,700,000 funtów) i przez Saxonję (do 1,300,000 funtów).

Syropu nie wiele co wchodzi z zagranicy do Monarchii Austriackiej, jednak coraz więcej; i tak:

w r. 1832 wprowadzono syropu 28,953 funtów
a w r. 1837 już 107,414 »

Z tej ilości dostało się najwięcej do Czech, albowiem w r. 1837 przeszło 36,600 funtów.

*) Niemal trzecią część cukru we Francji spożytego, dostarczały w ostatnich latach fabryki krajowe cukru z buraków.

TEATR POLSKI.

Jutro: *Zemsta*, komedyja w 4 aktach, oryginalnie wierszem przez hr. Fredrę napisana.

W sali redutowej:

We czwartek dnia 17go b. m. pierwszy koncert śpiewaczki włoskiej pani Calamari. Do tego koncertu przyczyni się i pan Sabatzi.